

Utredningen pekar ut riskerna – men undantar plattformar där de finns

Den särskilda utredaren Lisa Englund Krafft överlämnade den 2 juni 2026 delbetänkandet från utredningen ”En åldersgräns till skydd för barns hälsa och trygghet i digitala miljöer” till regeringen. Det är alltså utredningens förslag – inte regeringens beslut – och utredaren föreslår att åldersgränsen för sociala medier sätts till 15 år. Ki-DS välkomnar att frågan tas på allvar och att förslaget landar på 15 år istället för de 13 år som fortfarande är norm i många länder, men ser samtidigt två tydliga brister. Därför lanserar Ki-DS nu en nationell namninsamling för en högre åldersgräns och för att spelplattformar ska omfattas av samma skydd som sociala medier.

Det är positivt att frågan tas på allvar. Ki-DS välkomnar också att utredningen fokuserar på funktioner och risker snarare än att försöka lista specifika plattformar. Teknik utvecklas snabbt, och en lagstiftning som pekar ut enskilda tjänster riskerar att vara inaktuell redan när den träder i kraft. Samtidigt ser vi två tydliga brister i förslaget.

1. 15 år är bättre än 13 – men grundskolan bör vara fri från sociala medier

Ki-DS ser 15 år som ett steg i rätt riktning, men målsättningen bör fortsatt vara 16 år. Skillnaden handlar inte bara om impuls kontroll, utan om psykologisk mognad, identitetsutveckling och motståndskraft mot påverkan – förmågor som fortfarande utvecklas under mitten av tonåren. Att en ungdom i högre grad kan kontrollera impulser betyder inte att den är psykiskt eller emotionellt redo för de miljöer som sociala medier innebär.

Utredningens modell, där åldersgränsen utgår från födelseår snarare än exakt födelsedatum, innebär dessutom i praktiken att de flesta barn får tillgång till sociala medier redan vid 14 års ålder. Det riskerar att försvaga skyddet för en grupp som fortfarande befinner sig i en särskilt känslig utvecklingsfas.

Till skillnad från många andra åldersregleringar saknar förslaget också gradvisa skyddsräcken. För exempelvis moped krävs utbildning, körkort, hastighetsbegränsningar och tydliga regler för var och hur fordonet får användas. Sociala medier fungerar däremot i praktiken som ett allt-eller-inget-system: fullt tillträde till miljöer som är utformade för att maximera uppmärksamhet, social påverkan och dopaminbaserade belöningsmekanismer.

Framför allt handlar det om grundskolan. Sociala medier bör till varje pris hållas borta från grundskolan. Med utredningens förslag får elever tillgång till sociala medier redan under årskurs 9 – precis när gymnasieval, framtidsplaner, identitet och självbild håller på att formas och cementeras. Det är en period då ungdomar behöver arbetsro, fokus och möjlighet att bygga sin framtid utan att samtidigt exponeras för algoritmstyrd påverkan, social jämförelse och kommersiella intressen.

En 15-årsgräns gör det också betydligt svårare för skolor att hålla grundskolan fri från sociala medier när alla yngre årskurser omfattas av begränsningen men inte den sista årskursen. En 16-årsgräns skulle skapa en tydligare och mer sammanhängande struktur genom att hela grundskolan omfattas av samma skydd. Därför anser vi att 16 år fortfarande är den mest rimliga åldersgränsen.

2. Utredningen pekar ut riskerna – men undantar plattformar där de finns

Den kanske största bristen är att utredningen samtidigt gör breda undantag för vissa kategorier av tjänster, trots att utredningens eget resonemang tydligt bygger på att riskerna för barn uppstår genom specifika funktioner – inte genom vilken etikett en plattform har. Utredningen konstaterar alltså att det är funktionerna som skapar riskerna, men väljer samtidigt att undanta hela plattformskategorier som innehåller just dessa funktioner. Det riskerar att göra lagstiftningen både inkonsekvent och betydligt mindre träffsäker.

Ki-DS välkomnar att utredningen fokuserar på tjänster där användare kan kommunicera med varandra, sprida användargenererat innehåll och exponeras för algoritmstyrda flöden utan redaktionellt ansvar. Om dessa funktioner finns bör regleringen också gälla – oavsett om tjänsten beskrivs som socialt medium, spelplattform eller professionellt nätverk.

För många pojkar sker socialisering, identitetsskapande, statusjakt och exponering för destruktiva normer inte främst på Instagram eller TikTok – utan på spelplattformar. Plattformar som Roblox fungerar idag samtidigt som sociala nätverk, innehållsplattformar och virtuella ekonomier. Där finns ofta samma mekanismer som i traditionella sociala medier:

- sociala nätverk och chattfunktioner
- användargenererat innehåll
- algoritmiska rekommendationer
- influencers och innehållsskapare
- köptryck och virtuella ekonomier

Ki-DS ser dessutom stora utmaningar kopplade till normbildning, synen på kvinnor, våld, sexualitet, grooming och rekrytering till kriminalitet. Många av dessa processer sker idag i spelmiljöer lika väl som på traditionella sociala medier. När spelplattformar undantas riskerar problemen inte att försvinna – de riskerar att flytta.

Gränsen mellan olika plattformskategorier är dessutom flytande och lätt att påverka. En plattform kan förändra hur den beskriver sig själv utan att de grundläggande funktionerna eller riskerna förändras.

En plattform som vill rikta sig till barn bör därför designas utan dessa högriskfunktioner – oavsett om tjänsten handlar om spel, sport, nätverkande eller underhållning. Att ge vissa plattformar ämnesbaserade undantag riskerar att urholka lagstiftningen

”Om syftet är att skydda barn från skadliga digitala miljöer måste lagstiftningen utgå från funktion och risk – inte från om plattformen råkar kallas socialt medium eller spel. Ett skydd som gäller sociala medier men gör undantag för spelplattformar riskerar att missa många av de barn som behöver det mest. Barn behöver skydd från skadliga digitala system – oavsett vad appen kallas.”

Roksana Schnittger, grundare & verksamhetsansvarig, Ki-DS

Om syftet är att skydda barn måste reglerna omfatta alla digitala miljöer

Ki-DS välkomnar att regeringen har tillsatt utredningen och att frågan tas på allvar. Men för att ge barn en verkligt bättre digital barndom behöver sociala medier hållas borta från grundskolan, och spelplattformar behöver omfattas av samma skyddsprinciper som sociala medier. En åldersgräns på 15 år innebär fortfarande att sociala medier tillåts under grundskoletiden. Ki-DS följer det fortsatta arbetet och utredningens slutredovisning, som planeras till den 14 november 2026.

Nationell namninsamling: föräldrarna vill ha ett starkare skydd

För att visa socialministern och regeringen att Sveriges föräldrar vill gå längre lanserar Ki-DS en nationell namninsamling. Med den vill vi ge föräldrar runt om i landet en gemensam röst i en av vår tids viktigaste frågor om barns uppväxt.

Namninsamlingen har två tydliga krav:

1. En åldersgräns på 16 år, så att grundskolan hålls fri från sociala medier
2. Att spelplattformar omfattas av samma skyddsprinciper som sociala medier

Ju fler föräldrar som ställer sig bakom kraven, desto tydligare blir budskapet till beslutsfattarna: barn behöver skydd från skadliga digitala system – oavsett vad appen kallas. Mer information om namninsamlingen finns på www.ki-ds.org.

OM UTREDNINGEN

Utredning: En åldersgräns till skydd för barns hälsa och trygghet i digitala miljöer

Särskild utredare: Lisa Englund Krafft

Tillsatt av: regeringen (Socialdepartementet), oktober 2025

Delbetänkande överlämnat: 2 juni 2026, till socialminister Jakob Forssmed

Förslag: åldersgräns på 15 år för sociala medier

Slutredovisning planerad: 14 november 2026

OM KI-DS

Ki-DS arbetar för en bättre digital barndom. Vi verkar för att barn och unga ska skyddas från skadliga digitala miljöer och system, och driver frågor om åldersgränser, plattformsansvar och föräldrars möjlighet att förstå de risker barn möter online – oavsett om miljön kallas socialt medium eller spel.

För mer information, kontakta:

Roksana Schnittger

grundare & verksamhetsansvarig, Ki-DS

roksana@ki-ds.org

070-069 93 01

www.ki-ds.org